

Slovenski dom

Štev. 88.

V Ljubljani, sreda 20. aprila 1938.

Leto III

Sestanek med francoskimi in angleškimi državniki v Londonu bo veljal pripravam

za zvezo med Anglijo, Francijo, Italijo, Nemčijo in Poljsko

London, 20. apr. o. Sestanek angleških in francoskih ministrov bo 28. aprila v Londonu. Iz dobro poučenih krogov poročajo, da se bodo razgovori, ki jih bosta za Francijo vodila predsednik vlade Daladier in zunanji minister Bonnet, za Anglijo pa predsednik vlade Chamberlain in zunanji minister lord Halifax, nanašali na naslednje točke:

1. Francija in Anglija se bosta sporazumeli vseh potrebnih korakov, ki jih je treba storiti pri Nemčiji, da bi privolila v pogajanja za morebitno sklenitev zveze med petimi evropskimi velikimi državami: Anglijo, Francijo, Italijo, Nemčijo in Poljsko.

2. Francija bo Angliji pojasnila svoje zahteve, katere bo stavila Italiji ob pogajanjih za skle-

nitev sporazuma, nakar se bosta Anglija in Francija dogovorili o skupnem nastopu glede priznanja Abesinije pri Zvezi narodov pri prihodnjem zasedanju.

3. Važen del razgovorov v Londonu bo veljal predlogom za omejitve vseh vrst agitacije v arabskih pokrajinah, predvsem tistih, ki so pod francosko oblastjo ali vplivom.

4. Angleški in francoski državniki se bodo pri tem sestanku razgovarjali o priznanju nacionalistične Španije, o vpostavitvi rednih diplomatskih odnosov z njo in o začetku trgovskih pogajanj, ki jih narekujejo Angliji in Franciji potrebne državne obrambe. Tudi pri tem vprašanju naj bi Anglija in Francija nastopali skupno, ker gre za

omejitev nemškega gospodarskega vpliva v novi Španiji.

5. Anglija in Francija se bosta sporazumeli o vojaških ukrepih za varstvo angleških in francoskih koristi v zahodnem delu Sredozemskega morja.

6. Načeli bodo tudi vprašanje nemškega prodiranja v Srednjo Evropo, ki ga bo treba reševati s poljskim sodelovanjem. To prodiranje bo mogoče ustaviti le s tem, če začne Anglija in Francija z Nemčijo razgovore o njenih kolonialnih zahtevah.

7. Eden najvažnejših predmetov pri tem razgovoru pa bo vprašanje nemško-francoskega vojaškega in gospodarskega sodelovanja ob morebitni vojni.

Pred začetkom francosko-italijanskih pogajanj

Nekdanje prijateljstvo med Francijo in Italijo se bo v kratkem obnovilo

Rim, 20. aprila. Italijanski zunanji minister grof Ciano je včeraj dopoldne sprejel francoskega odpravnika poslov v Rimu Blondela. Ta sestanek je v zvezi s pobudo francoske vlade, ki se želi razgovoriti o imenovanju novega francoskega veleposlanika v Rimu. Fašistična vlada je z zadovoljstvom sprejela ta francoski predlog, da bodo o tem vprašanju govorili na prihodnjem sestanku francoskih in italijanskih uradnih predstavnikov.

Za Francijo bo razgovore vodil najbrž odpravnik poslov Blondel. Pogajanja naj rešijo vsa sporna vprašanja, ki so se v zadnjih letih nabrala med Francijo in Italijo ter vzpostavijo nekdanje pristrano razmerje med latinskima sestrarna. Francoska vlada je hotela pokazati dobro voljo za sporazum s tem, da je storila ona prvi korak in ustvarila ugodno ozračje s tem, da bo sredi maja imenovala novega poslanika pri italijanskem kralju in cesarju. S tem bo dejansko priznala italijansko oblast nad Abesi-

nijo, ne bo pa to priznanje tudi pravno. Francija tega ne more storiti, dokler ne bo Zveza narodov uradno dovolila svojim članicam tudi takega priznanja. V ostalem bosta Francija in Italija pri teh razgovorih reševali deloma splošna vprašanja, podobna tistim, ki jih vsebuje angleško-italijanski sporazum, deloma pa posebna, ki se tičejo samo razmer med Italijo in Francijo. Opirali se bosta pri tem na pogodbo, ki sta jo sklenila leta 1935. tedanji francoski zunanji minister Laval in Mussolini.

Pariz, 20. aprila. o. Uradno poročajo, da bo današnja ministrska seja francoske vlade sklepala o nekaterih važnih zunanjepolitičnih vprašanjih, ki jih mora sedanja vlada takoj rešiti. Posvetovanje se bo nanašalo na navodila, ki jih bo dala francoska vlada svojemu pooblaščenca za razgovore z Italijo in pa na vse, kar bosta z zastopniki angleške vlade obravnavala predsednik vlade Daladier in zunanji minister Bonnet na bližnjem sestanku v Londonu.

Po poskusu desničarskega prevrata v Romuniji:

Nagla sodba proti vodji „Železne garde“

Bukarešta 21. aprila. Včeraj se je začela sodna razprava proti bivšemu šefu razpuščene organizacije železne garde Kornelu Kodreanu, ki ga toži bivši predsednik vlade in član kraljevega sveta prof. Jorga. Ta sodna razprava je dobila značaj političnega dogodka prve vrste. Sodišču predseduje neki major. Takoj v začetku razprave je Kodreanu protestiral proti temu, da so bili njegovi branilci zaprti in da zaradi tega niso imeli časa, da bi se seznanili z obtožnico. Prav tako je Kodreanu protestiral proti temu, da ni imel možnosti, da bi se tudi sam seznanil z vsebino obtožnice. Po krajši razpravi je predsednik

sodišča določil polurni odmor, da bi si v tem času Kodreanu lahko približe ogledal obtožnico, ter se posvetoval s svojim advokatom. Kodreanu je prišel pred sodišče v dolgi halji in z vihrajočimi lasmi, podoben kakemu staroveškemu preroku. Izjavil je, da so vse listine, ki govore o tem, da bi njegovi oddelki pripravljali oboroženo vstajo, ponarejene in da je do procesa proti njemu prišlo na pritisk iz tujine, ki se boji, da bi v Romuniji zmagoval narodno gibanje, ki bi obračunalo z Judi. Kodreanu je predlagal celo vrsto prič, ki jih je sodišče vse zavrnilo in ga obsodilo na šest mesecev ječe ter na 2000 lejev globe.

Boji ob španski sredozemski obali

Saragosa, 20. aprila. AA. (Havas.) Po uspehih zadnjih dni imajo nacionalisti v svojih rokah 50 km obrežja Sredozemskega morja. Ker so zavzeli znaten del pokrajine Amposte, imajo nacionalisti v oblasti večino pokrajine, kjer pridelujejo riž.

Nacionalistične čete so včeraj nadaljevale s svojim prodiranjem na aragonskem bojišču. Po vseh, ki prihajajo s tega bojišča, se vidi, da so nacionalistične čete pri Tortozi od vzhodne in severne strani popolnoma obkrožile republikansko vojsko. V teh bojih so nacionalisti ujeli 1500 republikancev. Ena tretjina Taragonije je zdaj že v nacionalističnih rokah. V Kastelonijski so nacionalistični prednji oddelki zdaj že v bližini Albo kacerca. To mesto je oddaljeno 80 km od Teruela in 50 km od Castellona.

Med krvavimi boji v Palestini:

Mednarodna akcija za rešitev cerkve Božjega groba

Pariz, 20. apr. AA. Stefani: Z ozirom na nevarnost, da se vsak čas poruši cerkev božjega groba v Jeruzalemu, se je šestal poseben francoski odbor, ki ga tvorijo člani francoske akademije, predstavniki diplomatskih krogov in druge odlične osebnosti. Ta odbor bo začel veliko mednarodno akcijo, da se reši ta svetni kraj, kamor prihajajo vsako leto tisoči in tisoči vernih kristjanov. V odboru je tudi nekaj generalov.

Jeruzalem, 20. apr. AA. DNB: O krvavih bojih med arabskimi uporniki in angleško vojsko v pokrajini med Tulkaremom in Djenino poročajo se tele podrobnosti: Bilo je ubitih 63 Arabcev, več sto pa jih je hudo ranjenih. Angleška letala bombardirajo arabske vasi, kjer sumijo, da se skrivajo uporniki. Istočasno prodirajo tudi večji angleški vojaški oddelki, ki emotreno čistijo ozemlje. Na velikonočni ponedeljek je eksplodirala v Jeruzalemu pred nekim lokalom bomba. V ta lokal so radi zahajali angleški vojaki in stražniki. Druga bomba je eksplodirala v židovski četrti in je ranila nekega Judo. V Haifi so z nekega vojaškega avtomobila Jude vrgli dve bombi v neko arabsko kavarno. Ob tej priliki je bil ubit en Arabe, sedem pa jih je bilo hudo ranjenih. Bomba je padla tudi na hišo nekega poljskega majorja ob Tiberijskem jezeru.

Borbe za Tortoso

Tortosa, 20. aprila. AA. (Stefani.) Krvavi politični boji v mestu Tortozi so besneli vso noč ter so se nadaljevali tudi še jutraj. Veliko število rdečih brani notranje četrti mesta Tortoze pred motoriziranimi oddelki nacionalističnih legionarjev z namenom, da zadrže napredovanje nacionalistov, dokler se glavnemu delu rdečih čet ne posreči umakniti z vsem svojim bojnim materialom na levo obalo reke Ebre, ki deli mesto v dva dela. Nacionalistične čete si na vso moč prizadevajo, da bi čimprej strle upor rdečih ter zaplenile njihov vojni material.

Nov načrt za ureditev Palestine

Jeruzalem, 20. apr. AA. DNB: Arabski časopis »Adifac« poroča, da je lord Samuel izdelal načrt, ki naj služi kot osnova za ureditev razmer v Palestini. Ta načrt določa 10 letno premirje. V tem času naj bi se vršilo priseljevanje Judov v Palestino na ta način, da bi se dosedanje število Judov v Palestini le neznatno povečalo. Prav tako načrt tudi določa zakonodajno telo, v katerem bi bili Judje in Arabci v enakem številu zastopani.

Bivšega avstrijskega kanclerja dr. Schuschnigga so pred nekaj dnevi odvedli z Dunaja v koncentracijsko taborišče pri Dachau. Napol uradno poročajo, da proti njemu ne bodo začeli procesa zaradi veleizdaje.

Za velikonočne izlete si je neki neznani klativitez prisvojil novo kolo uradnika mestne občine Kamniti v vrednosti 1600 din. Tatu dozdaj še niso izsledili.

Za novega poveljnika angleškega pomorskega letalstva je imenovan podadmiral Aleksander Ramsay.

Vesti 20. aprila

Državni znanstveni odbor za raziskovanje surovin je ustanovila japonska vlada. Odbor naj z natančnim delom ugotovi, katere surovine ali njihove nadomestke bi Japonska ob vojni pridobivala doma in lahko pogrešala uvoz iz tujine. Odbor se deli na oddelke za gorivo, gonjiva, gumi, baker, aluminij, celulozo itd.

Nov poostren tiskovni zakon je dobila Bolgarija. Po njem bodo mogli biti poklicni časnikarji le ljudje, ki so že stari 30 let in ki niso bili kaznovani zaradi kakšnega zločina ali prestopka proti državi. Nadzorstvo nad tiskom bo vodil poseben tiskovni urad pri predsedstvu vlade. V ostalem je ta bolgarski tiskovni zakon podoben našemu.

27 ljudi je prišla sovjetska politična policija, ker so poslušali oddaje skrivne kratkovalovne postaje, ki je policija kljub vnetemu iskanju ne more najti. Postaja se odlikuje po silovitih agitacijah proti Stalinu in proti njegovi tolpi.

Romunska vlada je prepovedala obe glasili nemške manjšine v Besarabiji.

Indijski podkralj lord Linlithgow je sprejel voditelja Indijcev Gandija na daljši razgovor in se z njim posvetoval o vseh važnih indijskih političnih vprašanjih.

Strokovno razslavo pravne književnosti bodo odprli v nedeljo v Leipzigu. Trajala bo teden dni.

Z velikonočno amnestijo v ČSR, ki se nanaša na politične pregreške in odpušča vse sodne ter policijske kazni za manjše prestopke razen veleizdaje in zločinov, ki spadajo pred vojno sodišče, niso zadovoljni češki Nemci in obljubljajo za po veliki noči ostrejši boj proti sedanjemu narodnostnemu stanju.

18 mrtvih je bilo ob Sueškem prekopu, kjer sta se zaletela na nezavarovanem prehodu lokomotiva in tovorni avto, poln delavcev.

Tudi Združene države bodo priznale Italiji pravico do Abesinije takoj, ko bo to vprašanje uredila Anglija. Tako pišejo ameriški listi ob podpisu sporazuma v Rimu in ga označujejo kot zmago stvarnosti.

Proti Rooseveltovi gospodarski politiki se je postavil podpredsednik Združenih držav Garner, kar bo privedlo do razdora v demokratski stranki in ob prihodnjih volitvah prineslo zmago Rooseveltovim nasprotnikom, republikancem.

Abesinski podkralj je izdal odlok o ureditvi socialnega položaja za delavstvo v italijanski Afriki. Po tej uredbi morajo vsa državna in zasebna podjetja dati delavstvu letno 20 do 40 dni plačnega dopusta. V ta dopust ni vstet čas, ki ga potrebujejo delavci za pot v Italijo in nazaj, če hočejo prebiti dopust doma. Prav tako določa uredba dopust za poroko, za bolezen ter odpravnino ob koncu službe.

Peklenski stroj so našli angleški policisti v poštni vreči na letališču v Hong-Kongu. Z istim letalom kakor pošta bi moralo potovati tudi več uglednih kitajskih osebnosti. Oblasti preiskujejo, kdo je peklenjski stroj podtaknil.

100 milijonov pezel kot odškodnino za zaplenjene petrolejske vreče bo dala mehiška vlada njihovim lastnikom.

Velikonočni govor češkoslovaškega predsednika dr. Beneša je izzval precej zanimanja tudi v tujini, zlasti v Franciji. Predsednik je v govoru dejal, da sedanje notranje težave v ČSR niso nič posebnega in da jih bo s sodelovanjem vseh prizadetih kaj lahko rešili.

Turški zunanji minister Ruđi Aras se je vrnil včeraj v Ankaru.

Cerkev v Mehiki, ki so zaprte že veliko let, so bile na velikonočni teden izjemoma odprte. Verniki so po vsej državi v ogromnih množicah navali vanje in pokazali vladi, kakšna je ljudska volja z ozirom na njeno politversko politiko.

Sovjeti ne bodo mogli nikdar prepričati angleškega delavstva, da je Rusija raj, je govoril glavni tajnik delavske stranke, poslanec Brookwyn.

Voditelj belgijskih rezistorov Leon Degrelle je včeraj dopotoval v Budimpešto, baje po zasebnem opravilu.

Na svetovnem eharističnem kongresu v Budimpešti bo sv. oče zastopal vatikanski državni tajnik kardinal Pacelli.

646 ranjenih italijanskih prostovoljcev je dospelo z ladjo »Akvileio« v Napoli, kjer jih je sprejela velika množica ljudstva.

230 km z brezmotornim letalom je preletel v ravni črti nemški letalec Klitz in s tem postavil nov svetovni rekord.

Vse tuje politične organizacije in stranke so prepovedane v Braziliji z odlokom predsednika republike. Tuji državljani ne smejo nositi nikakih uniform in izobešati zastav. Hkratu je izšel tudi zakon o tujih šolah in časopisih.

34 in pol milijona prebivalcev je imela poljska država 1. januarja. V šestih letih se je njeno prebivalstvo pomnožilo za dva milijona in pol.

19 letnico zmagovite bitke pri Vilni so praznovali včeraj na Poljskem. Pred 19 leti so poljske čete premagale pri tem mestu boljševike.

Hud potres je bil včeraj po vsej pokrajini okrog turške prestolnice Ankare.

Se. oče bo zapustil Vatikan 30. aprila in se odpeljal v poletno prestolnico Castel Gandolfo. Torej ga ob Hitlerjevem obisku ne bo v Rimu in ne bo nemški državni poglavar prišel v Vatikan, kakor določajo predpisi za tuje vladarje, ki obiščejo Rim.

Italijansko turistično letalo, ki ga je vozil pilot Albertini in ki je hotelo postaviti nov rekord iz Londona v Capetown, se je razbilo pri zasilenem nočnem pristanku blizu Tripolisa. Pilotu in telegrafistu se ni zgodilo nič hudega.

Madžarsko vrhovno sodišče je oprostilo voditelja madžarskih nar. soc. Zoltana Boszormenyija, ker je bil oktobra lani obsojen na dve leti težke, ker je pripravil narodnosocialistični prevrat.

10 milijonov Kitajcev je zaradi vojne z Japonsko pobegnilo s svojih domov in izgubilo večino premoženja.

25 bolgarskih novih poslancev bo najbrž izgubilo mandate, ker so obloženi, da so pri volitvah nastopali v imenu razpuščenih strank. S tem je vladi zagotovljena velika večina.

Obširno amnestijo pripravljajo v Albaniji ob poroki kralja Zoga. Deležni je bo med drugimi tudi bivši predsednik vlade Fan Noli.

Bo proti Judom na Madžarskem

Budimpešta, 20. apr. AA. MTI poroča: Policija je objavila uradno poročilo, ki pravi, da je bilo aretiranih 30 oseb zaradi tega, ker so razširjale letake, v katerih so Jude pozivali, da nastopajo proti onim vladnim predlogom, ki imajo za cilj vpostavitve socialnega in gospodarskega ravnotežja. V teh letakih so priporočili Judom boj, kot, s katerim bi škodovali madžarskemu gospodarstvu. Velika večina teh aretirancev so trgovski pomočniki.

Kakor piše »Vigadac« so voditelji Narodne fronte pristali na sodelovanje Judov v zasebnih podjetjih edino v tem primeru, če v omenjenih podjetjih ne bi bilo več kot 5% Judov. Dalje zahtevajo popolno izključitev Judov iz državne službe, vojne industrije, iz svobodnih poklicev, trgovine, gledališč, kinov itd. Dalje zahtevajo tudi postavitev vladnih komisarijev, da bi se preprečilo špekulacija na borzi.

Belgrad, 20. apr. AA. Glede na glasove z raznih strani, da se tudi v Jugoslaviji pripravlja poseben zakon proti Judom, smo s poklicanega mesta pooblaščenca proglasili vse te glasove za nesresne, ker ni za to nobenih razlogov.

Neprijetne demonstracije v Pragi

Praga, 20. aprila. AA. (ČTK) Danes dopoldne so razbili okno na vili Andorja Henka, svetnika nemškega poslanstva v Pragi. Več oseb je vrglo kamenje v okno te vile, na kateri je visela zaradi neke intimne svečanosti nemška nacionalna zastava z barvami rajha in s ključastim križem. Zastava se je videla z ulice. Policija je takoj uvedla preiskavo in je doslej aretirala 7 oseb. Polocija nadaljuje preiskavo, da izsledi še morebitne ostale krivce. Visok uradnik češkoslovaškega zunanjega ministrstva je danes odšel na nemško poslanstvo in izrekel poslaniku obžalovanje zunanega ministrstva zaradi neljubega dogodka ter mu zagotovil, da bodo krivci kaznovani po zakonu. Listi, ki danes popoldne prinašajo vest o tem incidentu, odločno obsojajo krivce.

Praga, 20. aprila. AA. (ČTK) Češkoslovaška oblast so dovolila nemškimi državljanom na Češkoslovaškem, da smejo danes, na rojstni dan Hitlerja, razobešiti na svojih hišah nemške zastave, prav tako, kakor so smeli to storiti dne 10. aprila, na dan volitev in plebiscita v Nemčiji.

Češkoslovaška je priznala italijansko cesarstvo

Rim, 20. apr. AA. (Stefani) Italijanski zunanji minister grof Ciano je sprejel češkoslovaškega poslanika v Rimu Havalovskega, ki mu je ob tej priliki sporočil, da češkoslovaška vlada smatra svojega rimskega poslanika kot svojega akreditiranega zastopnika na dvoru kralja Italije in cesarja Abesinije. Grof Ciano je to sporočilo vzel na znanje ter zaprosil češkoslovaškega poslanika Havalovskega, naj tolačči pri svoji češkoslovaški vladi zahvalo fašistične vlade za to priznanje.

Rim, 20. aprila. AA. Havas. Današnji listi objavljajo vesti o priznanju italijanskega cesarstva s strani ČSR. Tako je sedaj priznala italijansko cesarstvo cela Mala zveza. ČSR je tudi tesno zvezana s Francijo in to je tudi dober znak za pogajanja, ki so se začela med grofom Ciano in francoskim odpravnikom poslov v Rimu.

Praga, 20. aprila. AA. (ČTK) V italijanskih političnih krogih so z največjim zadovoljstvom sprejeli vest o priznanju italijanskega cesarstva po Češkoslovaški. Mislijo, da je trenutek, v katerem je prišlo do tega priznanja, ugoden, ker se prav te dni dopolnjuje 21. leto od ustanovitve češkoslovaških legij v Italiji, ki so se, kakor je znano, ustanovile prav tako, kakor češkoslovaške legije na Francoskem in v Rusiji pred izvojevanjem neodvisnosti.

Ob Hitlerjevi 49 letnici

Berlin 20. aprila. o. Danes praznuje vsa Nemčija 49 letnico Adolfa Hitlerja. Po vseh šolah, uradih, tovarnah in drugih ustanovah so zapovedane svečane proslave. Sinoči je imel za to priliko v berlinskem radiu govor propagandni minister Dr. Goebbels, ki je v navdušenih besedah orisal velikonočni Hitlerjeve osebnosti in njegova dela. Poudaril je vodjeve zasluge za nemški narod. Hitlerjeva zasluga je, če je Nemčija prišla danes na stopnjo, da lahko ona zahteva od drugih narodov vse. Do Hitlerjevega nastopa so samo zahtevali od Nemčije. Dr. Goebbels je nato razlagal kakšne so razlike med demokratičnimi vladavinami in med avtoritarnimi državami in končal z željami vsega nemškega naroda ob tem godu.

Nekatere podrobnosti o letalski nesreči

Ljubljana, 21. aprila.

Letalska katastrofa pri Pokleku, okraj Šmarje pri Jelšah (včeraj je bil pomotoma naveden brežiški okraj), ko je zgorel tromotorni bombarder italijanskega izvora, namenjen za romunsko vojsko, še ni danes popolnoma pojasnjena.

Vzroki nesreče?

Naloga posebne zrakoplovne in vojaške komisije iz Zemuna je, da prouči vse podrobnosti in okolnosti, kako je nesreča nastala. Dejstvo je, da je bilo kritični moment tudi nad kozanjskimi, hribovitimi kraji izredno slabo vreme in da se letalo ni moglo orijentirati v goratem terenu, ko je imelo drugače smer Milan—Ljubljana—Zagreb. Zaradi deževja, pozneje zaradi snežnih oblakov, letalo ni moglo momentano dobiti prave smeri. Najbrž se je zato spustilo nižje. Mogoče je, da se je letalo spustilo prav nizko in je zadelo ob kako drevo na višjem mestu nad vasjo. In bila je slična katastrofa, kakor pred leti tv Spod. Hrušici. Drugi go so mnenja, da je nastala v letalu eksplozija. Pač bo komisija, ki je danes že začela posloovati, hudo zračno katastrofo skušala pojasniti v tehničnem pogledu.

Dimitrescu — najspretnější pilot

V milanski tovarni avijonov Marchetti—Savoja je Romunija naročila več vojaških letal. Posebna komisija je letala prevzemala. Prevzeta sta bila dva bombnika tipa Marchetti—Savoja št. 79. Letali je prevzel romunski kapetan — pilot lovec E. Dimitrescu. Ta je bil tudi med našimi avijatikl dobro poznan kot spreten pilot in strokovnjak. V naših vojaških krogih je bil prav priljubljen kot tovariš.

Italijanske oblasti so obvestile naše oblasti, da bosta v ponedeljek plula čez naše ozemlje dva bombnika, namenjena za romunsko vojsko. Bombnika sta iz Milana vzela smer proti Ljubljani in sta se nameravala v Zagreb za kratek odmor spustiti na tamošnjem aerodromu.

Pod udarom kazenskega paragrafa

Ljubljana, 20. aprila.

Na razpravnem programu so sedaj sicer v dvorani št. 79 malenkostne, manjše zadeve, ki ne vzbujajo posebnih senzacij.

Mali kazenski senat pod predsedstvom s. o. s. g. Ivana Brelia je včeraj, prvi dan po velikonočnih praznikih, že obravnaval nekatere kazenske zadeve manjšega formata.

Dva krivopriisežnika

Res, da določa kazenski zakon za krivopriisežnike primerno visoke in stroge kazni, to v prvi vrsti po vseh okolnostih, ko je krivopriisežnik povzročil s svojo krivo prisego veliko škodo in pomagal nasprotnikom. Da je bil kdo moralno in materialno uničen. Pred vojno so bili procesi zaradi krive prisige izredno redki. Kriminalna statistika jih ni v Sloveniji našla do deset. Po vojni, zlasti v letih gospodarskih težav in trgovsko-poslovne nemore, pa se je po naših krajih zločin krive prisige močno razširil in pričam dostikrat ni nič do tega, ko priisežejo na škodo kake stranke. Nekateri pa celo podkupujejo priče. Kriminalna statistika n. pr. navaja, da so bili lani taki procesi pri vseh 4 okrožnih sodiščih prav pogosti in so bile kazni izrečene od 3 do 6 mesecev, v neki zadevi celo nad leto dni strogega zapor.

Pred malim kazenskim senatom sta se včeraj pojavila dva starejša možakarja, obtožena zaradi krive prisige. Prvi je bil 54-letni France K., po njegovem zatrdilu lesni trgovec; samski. V neki civilni pravdi pri okrajnem sodišču v Ljubljani, ko je šlo za dobavo lesa mestni občini ljubljanski, je France mirno prisegel in

Velika proces ja radovednežev

Kakor pri nesreči v Spod. Hrušici, tako so tudi ljudje v trumah drveli na kraj nesreče v Poklek od vseh strani. Nekateri so drveli na avtomobilih, drugi na motornih in navadnih kolesih, tretji na vozovih in mnogi peš. Letalo je tresčilo na tla v bližini male kmetije, katere lastnica je vdova Frančiška Peničeva. S svojo hčerko sta bili sami doma, ko se je začel silen pok. Okoli hiše je bilo sadje v najlepšem pomladnem cvetju.

V Ljubljano je prva vest o katastrofi prispela na aerodrom ob 16.30. V Zagreb pa je bilo sprva pomotoma javljeno, da je zgorel pri Brežicah francoski avijon. O tem je bil obveščen tudi zagrebški konzul francoske republike g. Gueyraud. Takoj se je z avtom odpeljal proti Brežicam in začel poizvedovati o letalski katastrofi. Nikdo mu ni mogel podati točnejših pojasnil. Posrečilo se mu je naposled, da so našli od Pokleka daleč v stran odnešeni padobran. G. generalni konzul ga je spoznal za italijanski izdelek. Zato se je pomiril in vrnil v Zagreb.

Naravno, da so bile o grozni katastrofi pri Pokleku takoj obveščene merodajne italijanske in romunske oblasti, prav tako pristojni konzulati in poslaništva obeh držav v Belgradu. Kakor javljajo iz Zagreba, bo prispela v Poklek posebna romunska mešana komisija.

V skromne črne krste so včeraj po prvem končanem ogledu in po sodni komisiji ugotovljenih poškodbah vseh treh žrtev shranili trupla in jih prenesli v mrtvašnico k župni cerkvi v Pod-sredi. Vse tri krste so bile že danes dopoldne okrašene s cvetjem in lepimi venc.

O katastrofi je bil obveščen tudi italijanski konzulat v Ljubljani, pod čegar področje spada kraj katastrofe. Na Poklek je takoj odpotoval konzularni tajnik cavaliere Torenzi. Iz Belgrada je prišel vojaški ataše pri italijanskem poslaništvu in še mnogi drugi italijanski zastopniki.

Kakor nam javlja ljubljanski konzulat, še danes dopoldne ni bila agnoscirana tretja žrtev katastrofe. Tudi še ni odločeno, kdaj bosta oba italijanska ponesrečenca prepeljana v Italijo.

potrdil gotova dejstva. Izkazalo se je, da je po krivem prisegel. Znameniti paragraf 144 k. z. pa ga je včeraj močno udaril. Ker je bil že kaznovan, je bil France K. obsojen na 3 mesece strogega zapor.

Drugi je bil Janez O., doma iz okolice Med-vod, oženjen posestnik. V neki izvršilni zadevi, ko je šlo za izločitev posnemalnika za mleko, je po krivem prisegel pred okrajnim sodiščem v Ljubljani. Tudi njega je prijel 8 144 k. z. Na vse načine se je skušal pred malim senatom opravičevati in izmotavati. Njegove priče ga niso mogle rešiti. Janez je bil obsojen na 3 mesece strogega zapor, toda pogojno za 3 leta, ker je njegov kazenski list še prazen in ni vpisan med delinkventi.

Zgodba o starem železu

Trgovina s starim železjem je zadnja leta doživela velik razmah. Domače tovarne železa so začele nabirati staro, že proč vrženo blago, da ga potem uporabljajo pri izdelovanju novega železa. V naši državi imamo 3 tovarne, kamor pošiljajo naši starinarji svoje blago. V tovarne KID na Jesenice pošiljajo staro železje gotove vrste, v Topusko večidel pločevino in tja v Črnomelj na Dolenjsko razno lito železo. Pravijo, da črnomaljska tovarna prav dobro dela.

Nabiralci starega železa, ki hodijo po raznih mestnih smetiščih in po posušenih strugah, vozijo ljubljanskim trgovcem najrazličnejše blago. Tudi otroci so marljivi nabiralci tega blaga. Ko je bila na Špiči napravljena zatvor-nica in so strugo ljubljanske nizzol urejevali, so mnogi iskalci starega železa našli v blatu vojaške puške, revolverje in nekdo celo dva cekina.

Mnogi nabiralci pa so začeli špekulirati tudi na nedovoljen način. Ko so bili vagoni železa naloženi na kolodvorih, pa so se spravili ponoči in odnašali poprej prodano železje ter ga naslednji dan kupcem-trgovcem znova prodajali.

Pravijo, da je zadnji proces zelo ostrašil ljubljanske trgovce s starim železjem in da nočejo več kupovati blaga od otrok. Neki trgovec je celo napravil napis: »Od otrok ne kupujem!«

Včeraj so se zaradi tatvine starega železa zagovarjali starejši ljudje. Neki trgovski pomočnik Peter, neki trgovec s starim železom France in neki delavec France, ker so bili od-dolženi, da so ponoči 19. septembra lani z dvo-rišča papirnice v Goricanah odpeljali nad en-tisoč kilogramov starega železa. Tatvino so v bistvu zanikali. Bili so obsojeni:

Trgovski pomočnik Peter na 3 mesece strogega zapor in v izgubo častnih pravic za dve leti, trgovec France na 6 mesecev strogega zapor in v izgubo častnih pravic za 3 leta ter delavec France na 4 mesece strogega zapor in v izgubo častnih pravic za 2 leti. Sodbe niso sprejeli.

Radi razbojstva obtoženi, radi prikrajšanja svobode sojeni

Zagovornik je bil grajan, ker je trdil, da so doma iz kulturno zaostalih krajev

Maribor, 19. aprila.

V današnjem »Slov. domu« smo že poročali o razpravi, ki se je včeraj danes dopoldne pred velikim senatom proti trem mladim nepridipravom, obtoženim zaradi roparskega napada. Brata Franc in Anton Banfič iz Radovca ter Ivan Pfeifer iz Drakšolja so se zagovarjali na zatožni klopi zaradi tega, ker so dne 12. decembra na Pfeiferjevemu domu napadli krošnjarja Ivana Horvata, ga vrgli na tla ter ga zvezali ter so mu odvzeli njegovo krošnjarsko robo. Obtoženci so se zagovarjali, da so napadli krošnjarja Horvata ter so ga zvezali z namenom, da ga izročijo orožnikom, ker je imel krošnjar pri sebi razno

Še ena levja zgodba iz Maribora

Maribor, 19. aprila.

Maribor bo kmalu znan po svojih levjih zgod-bah. Tragičen konec šoberskega leva se je nekoliko pozabil, samo v loveških krogih si še včasih privo-ščijo junake strelce, ki so pri tem lovu sodelovali. Sedaj pa smo zvedeli, da ima Maribor še drugo levjo zgodbo, ki bi bila gotovo povzročila še večjo senzacijo, kakor ustrelitev cirkuškega leva v nje-govi kletki, ki se je izvršila na Šobru. Junak te zgodbe je neki znani mariborski trgovec, velik lju-bitelj živali, ki se je naveličal svojih pesov razno-vrstnih pasem, ki jih je vodil s seboj na sprehode. Naenkrat so se mu ti psički zdeli preveč vsakdanji, pa si je zaželel veliko bolj znamenite štirinožne družbe. Prišel je na svojevrstno idejo, da si kupi mladega leva ter ga vodi s seboj na sprehod. Svoj načrt je hotel tudi izvesti. Stopil je v zvezo z trgo-vino na Dunaju, ki oskrbuje cirkuše in živalske vrlove z raznovrstnimi zverinami ter se je pogodil za mladega, dva meseca starega levčka. Domenili so se že za ceno ter za način transporta do Ma-ribora. Mladega leva bi spravila dva uslužbenca omenjene trgovine do Špilja, kjer bi prišel nasproti novi lastnik ter bi leva prevzel sam v svojo oskrbo. Seveda pa ni tako enostavno, da bi kdo vodil leva po mariborskih ulicah, četudi je zverina še mlada. Potrebno je za to posebno dovoljenje. Trgovec se je obrnil na mariborsko policijo, ki je tozadevno dovoljenje tudi izdala, pa pod pogojem, da bo nosil lev na cesti vedno nagobčeno, ko bo pa postal sta-rejši, da bi znal biti že nevaren, pa ga mora lastnik brezpogojno spraviti iz Maribora. Trgovec je bil

Trgovina, obrt in industrija v slovenjekonjiškem okraju

Slov. Konjice, 20. aprila.

Naš okraj je eden izmed onih, kjer so soraz-merno zastopane vse panoge današnjega gospodar-stva: kmetijstvo, trgovina, obrt in industrija. V svoji povezanosti tvorijo lepo gospodarsko celoto ter si od napredka vsake obetamo gospodarskega na-predka, ki si ga želimo.

Predvsem se hočemo v današnjem dopisu po-muditi pri trgovini, obrti in industriji, katere vse-igrajo pri razvoju našega okraja zelo važno vlogo.

Pri nas razločujemo tri sestave trgovine: z me-šanim blagom, lesom in deželnimi pridelki, kakor poljskimi, travniškimi, sadjem, vinom itd. Trgovina z mešanim blagom zavzema največji obseg. Že v trgu, ki velja za gospodarsko središče vsega okraja, imamo 13 takšnih trgovin. Približno dve tretjini producira okolica z ostalimi kraji v okraju, medtem ko je trg odjemalec v trgovinah le v eni tretjini. Po natančnem računu in pregledu okoliščin nam bo to

da se ta tepec ni učil francoščine iz

»Commedie humaine.«
»Corentin Peyrade,« je čital Wilkie Joyce, »sajajno. Lahko si mislite, ljubi gospod Peyrade, kako me veseli, da bom z Vami skupaj.«

S svojim kazalcem se je najprej dotaknil svojega čela, nato pa še mojega.
»Vaša skrivnost je tukaj, prav tako kakor moja pri Vas. Če Vam je za pe-tami tak mož, kakor je dobri gospod Ralph, je pametnejše, da se čim manj kličeva po pravih imenih. Do štiriin-dvajsetega aprila ostanite profesor Gé-rard in jaz doktor Grütli. Samo še eno vprašanje.«
»Kaj?«
»Druga komisija, ali varnostna po-licija?«
»Prosim?«

»Ali me morda smatrate za neved-nega,« je menil ljubeznivo doktor Grütli, »in bi radi vedeli, ali vem, da je francoska skrivna politična policija trenutno razdeljena v dve različni sku-pini. Eno ima vojno ministrstvo, drugo pa ministrstvo za notranje zadeve. Ali ste zadovoljni? Ponavljam torej svoje vprašanje: ali spadate k drugi komi-siji ali k varnostni službi?«

»K varnostni službi.«
»To mi je mnogo ljubše, ljubi to-variš. Vojaških oblasti in njihovih na-činov nisem mogel nikdar ceniti.«

Mel si je roke:
»Mislim, da boda skupno izvedla sijajne stvari. Toda ponavljam vam še enkrat, da bi se morali najini vladi med seboj pre sporazumeti o najinem zaupnem poslanstvu. Delala bi lahko drug proti drugemu in bi prišla na-vezkriž... To je zmešnjaval Če je v vojni tako, kakor na našem področju, potem se čudim, da se nemški ce-ši ni veselil v Buckingham.«

Pierre Bénéit:

VELIKI JEZ

Roman iz irskih bojev za svobodo

36

»Nisem razporežen za Vaše norosti.

Vprašam Vas še enkrat, ali hočete, da ali ne...«

»Gospod Gérard, prosim Vas, ne je-zite se. Bil bi obupan, če bi žalil go-spoda profesorja Gérarda. Toda ta vendar vidi, v kakšnem zlostnem po-ložaju sem. Nemogoče je, da bi se ga-nil. Pomagati mi morate.«

Iz svojega hladnega žepa je potegnil ključek in mi ga ponudil.

»Tu, v drugem predalu omare, ona druga, tam. Obrnite, prosim, ključ en-krat na levo, enkrat na desno. Tako, prav. V predalu je velik rumen, zvit pisemski ovitek... Bodite tako prijaz-ni in mi ga prinesite. Neizmerno mi je hudo, da se morate tako truditi. Še malo whiskeyja. Sijajen je, ali ne?«

Odprl je ovitek. V svoje veliko za-čudenje sem opazil, da je potegnil iz ovitka številko revije »Illustration«. Neprijeten občutek se me je hotel.

»To Vas bo zanimalo, gospod pro-fesor Gérard. Resnično, zlasti Vas bo to zanimalo.«

Zopet sem zaslišal njegov ogabni smeh.

»25. julija 1913,« je nadaljeval in bral pri tem besedilo pod fotografijo na prvi strani. »Gospod ministriki pre-dsednik in minister za kulturo Louis Barthou je obiskal College de France.« Ali Vam nisem dejal, gospod profesor, da Vas bo številka še prav posebe za-nimala.«

Vstal sem.

»Dajte sem,« sem vzkliknil.

»No, no, no, počasi, uboga moja nogal! Izvrstna fotografija, gospod pro-fesor. Vse je mogoče spoznati, skoraj vse. Pod sliko so pa zapisana imena. To je minister, poleg njega Leon Bar-thou, ravnatelj svojega oddelka, Mau-ric Croiset. voditelj. Tu gospod Ha-

damard, profesor za nauk o premika-nju teles, gospod Morel-Fatja, profe-sor južneevropskih jezikov in literature, in tu zelo viden gospod Ferdinand Gé-rard, profesor za keltski jezik in lite-raturo, ki ga je mogoče prav dobro spoznati... Ha, ha, ha.«

Doktor Grütli se je naslonil na stol in se smejal iz polnega grla.

»Bodite tiho,« sem zaklical ves pre-strašen in jezen.

Ni me poslušal in se smejal dalje.

»Ne, ne,« je končno spravlil iz sebe.

»Ne morete si misliti, koliko strahu in književnosti se mi niti ne sanja.

Preklinjal sem svojo smolo. Mislim, da sem odkrit. Izgubil sem se Vas ko smrdeče podgane. Pri teh prekletih obedah, ko smo bili skupaj, sem se ve-dno strahovalo bal, da bi mi ne pre-dlagali majhnega jezikoslovnega boja iz keltščine. Ljubi Bog, kako sem tre-petal pred Vami. Toda mislim, da ste Vi prestajali prav take muhe, kako?«

Ne, ne, ne, kaj take smešnega še ni-sem nikdar doživel.«

»Kdo ste?« sem vprašal »koraj one-mel.

Zvito me je pogledal.

»Menim,« sem si mislil pri pisanju,

KINO UNION Tel. 22-21

Ob 16., 19.15 in 21.15 edini letošnji film slovitega tenorista Giglija

Uspavanka

M. Cebotari, M. Bohnen, H. Moser in mali Peter Bosse.

Tega edinstvenega velefilma naj nihče ne zamudi!

tihočapsko robo, kakor saharin in vžigalnike. Za-govor jim pa ni dosti pomagal, pač pa jih sodišče ni obsojilo zaradi razbojstva, temveč samo zaradi prikrajšanja in odvzemanja svobode, za kar pa paragrafi predvidevajo znatno nižjo kazen. Franjo Banfič je bil obsojen na 6, njegov brat Anton pa na 7 mesecev strogega zapor, oba tudi na izgubo častnih pravic za dve leti. Ivan Pfeifer pa je dobil 4 mesece strogega zapor. Med raz-pravo pa se je pripetil zanimiv dogodek. Branilec obtožencev odvetnik dr. Reisman je v svojem za-govoru dejal, da so obtoženci doma v kulturno zaostalih krajih ter zaradi tega ne morejo biti tako strogo kaznovani. Sodni dvor je zaradi besed »kulturno zaostali kraji« izrekel odvetniku grajo.

e temi pogoji zadovoljen ter se je obvezal, da bo potem prepustil leva brezplačno kakemu živalskemu vrtu v naši državi. Znanici trgovca, ki so vedeli za levjo kupčijo, so že vsi nestrpno pričakovali, kdaj se bo trgovec pojavil z levom na ulici ter ga bo zvečer pripeljal kot psička na vrvi v gostilno k stalnemu omizju. V njihovo žalost pa iz vse zadeve ni bilo nič. Trgovec se je naenkrat premislil. Odpo-vedal je levjo kupčijo ter je raje obdržal svojega volčjaka. Mariborčani pa so zopet prikrajšani za dobrodošlo senzacijo.

Slov. Konjice

Čakalnice na postajališčih še ni. Že lani smo v tozadevnem članku prosili železniško upravo za napravo lesenih čakalnic na postajališčih Ga-brovlje in Radana vas. Ob slabem vremenu pot-niki nimajo kje vedriti. Postajališči bi dobili lepši lice. Ker je bila lanske leto prošnja brez odziva, upamo, da se nas bo v tej majhni zadevi letos uslišalo. Če imajo takšne čakalnice v Sp. Lažah, Zbelovcu in Draži vasi, čemu jih ne bi dobili še tukaj?

Člani podružnice ZZZ imajo v nedeljo, 24. t. m., ob 9 dopoldne članski sestanek. Udeležba obvezna!

Javna dela. Na področju tukajšnje občine je na vidiku več javnih del. Najvažnejši med njimi sta nadaljevanje gradnje ceste čez Skalce in cesta pod kopalskim. Ta cesta je res nujno potrebna, da pride do združitve gornjega in spodnjega dela.

Pričetek elektrifikacijskih del. Kakor izvem, bo te dni prišla Fala s postavljanjem daljnovođa Makole—Poljčane—Sl. Konjice—Zreče. Vendar enkrat!

sleherni potrdil. Da vse dobro obstajajo, nam priča to, da je bila zaprta v zadnjih letih samo ena, isto-časno pa že nova odprta. V vsem okraju je blizu 60 trgovin. Dokler bo številčje tolikšno, bo go-spodarsko stanje še vedno današnjemu primerno.

Lesno-trgovska podjetja v trgu so tri. V Zrečah, Oplotnici in drugod pa jih je več. Visoko števil-lesnih podjetij in žag izprizuje veliko leeno bogat-stvo našega okraja, ki pa se bo, žal, vedno zmanjše-valo, če bomo zamudili načrtno pogozdovanje, ka-terega moramo čimprej izvesti. V vsakim zamu-jenim letom slabi naša gospodarska moč, ki ima v lesu velikanski del. To pa je kmečko premoženje. To pa bi bila ob času prava gospodarska katastrofa, zato se z istim ne sme odlagati. Oblast naj pod-vzame vse tozadevne korake in finančno omogoči pogozdovanje v velikem obsegu.

Trgovino z deželnimi pridelki izvajajo trgo-vine z mešanim blagom, ki jim je to le postranski zaslužek. Sama trgovina z deželnimi pridelki bi namreč ne jamačila za sigurni gospodarski uspeh. Sploh ta v slovenjekonjiškem okraju ni posebno ži-vahna, razen v jeseni in ob priliki sadne letine. Sem in tja se še vnovič kakšen krompir in seno ter žito, a to le v manjši meri. Z vinom pa je še slabše. Ko bi trgovina z deželnimi pridelki bila boljša!

Ker je tudi v obrti trg gredišče okraja, nava-jamo nekaj števil iz obrti. Tem številkam so pri-me-rne one iz ostalih krajev okraja, ki jih pa izpu-ščamo. Imamo 12 gostiln in eno kavarno, kar je za Slov. Konjice precej. Vinotočij v okolici dajejo z gostilnami vred kraju vinorodni pečat, izkazujejo pa tudi ljudsko ljubezen do zlate kapljice. Zastopani so dalje še drugi obrtni stanovi: 5 mesarjev, 1 dim-nikar, 5 pekov, 4 mehaniki in el. 2 trafikanta, klo-bučar, 2 usnj. trgovini, 2 brivca, 2 urarja, 1 kovač, 4 krojači, 4 čevljarji, 2 slikarja itd., skupno preko 40 raznih obrtnikov, ki dajejo okraju in dela preko 300 ljudem. Nekaj je tudi svobodnih poklicev. Sploh so pri nas vse obrtne stroke, ki jih potrebujemo v vsakdanjem življenju. Razvidno na je, da so pri nas le manjše obrti. Čeprav je obrtno življenje še živahno, vendar se bo moglo nanj polagati več po-zornosti ter ga davčno razbremeniti.

V našem okraju je pet obratujočih tovarn: us-njarska tovarna in tovarna platnenih čevljev, loška opekarna, zreska kovinska in vitanjska tekstilna. Glede števila delavcev je prva zreska (165), ki so zelo razvija. Vse zaposlujejo nekaj preko 400 de-lavcev in delavci, od katerih zaslužka je odvisno povprečno 1200 ljudi. O tem, kje je delavstvo naj-bolje plačano, nismo poklicani govoriti; povemo sa-mo to, da je lanske leto uveljavljen zakon o mini-malnih mezdah napravil že dolgo prej zaželeni red po vseh obratih, vendar so gotove postavke v vseh panogah premajhne. Močno je soudeležben inozem-ski kapital. Ob pogledu na splošno stanje naše in-dustrije želimo njenega razvoja in pospešnje.

Če združimo trgovinske, obrtne in industrijske bilance lanskega leta, vidimo, da je davčna moč teh stanov še nestalna, vendar pa boljša kot v ostalih letih po nastopu krize. Zato je temu primerno sploš-no gospodarstvo slovenjekonjiškega okraja. Naj bi vsi trije stanovi skupno s kmečkim našli v eko-rnjskih samoupravah svoj napredek, okrepitev in moč!

Od tu in tam

Društvo nižjih mestnih uslužbenec v Ljubljani, priredi v soboto 30. aprila t. l. v dvorani hotela Miklič na Masarykovi cesti »Večer v cvetju«. Začetek ob 8 zvečer. Igra godba jazz. Na sporedu je ples, petje, razni šalji nastopi itd. — Za dobro in solidno postrežbo jamčijo prireditelji. — Čisti dobiček prireditve se steka v fond za posmrtnine in podpore družinskih članov. Vstopnine ni, prostovoljni prispevki pa se hvaležno sprejmejo. Za obilen obisk se priporoča — odbor.

»Voie radio Tesla« se bo imenovala odslej kratkovalovna radio-postaja v Belgradu in ne več »Voie radio Belgrade«. Ime te radio postaje so spremenili v znak priznanja velikemu jugoslovanskemu učenjaku Nikoli Tesli, izumitelju brezžične telegrafije. Zato mora od 1. maja naprej vsak, kdor želi poslati preko tega radia kakšno brzojavno vest, brzojavko nasloviti na »Voie radio Belgrade«.

Sodna razprava proti članom uprave invalidske zadruge v Skopju se je zdaj znova pričela. Obtožnica jim očita, da so izvršili celo vrsto utaj in zlorab, s katerimi so invalidsko zadrugo oškodovali za 700.000 dinarjev. Ta razprava je morala že nekajkrat biti odložena zaradi zaslivanja še nekaterih prič. Bivši predsednik oblastnega odbora Jovan Dimić in predsednik invalidske zadruge Gavra Cvetković, ki sta bila zaslivanja poleg nekaterih drugih pri večerajšnji razpravi, v glavnem priznavata vse, kar jima očita obtožnica. Zanimiva sodna razprava bo trajala kakšna dva dni in bo zaslivanja vsega skupaj okoli dvajset prič, večinoma vojnih invalidov.

»Pri stric« v Smederevu je bil pred kratkim ustanovni občni zbor »Slovenskega društva«. Tega občnega zbora se je udeležilo okoli sto Slovencev, ki bivajo v Smederevu. Ustanovni občni zbor je vodil Viktor Adamič, ki je bil pri volitvah izvoljen tudi za prvega predsednika tega novo ustanovljenega slovenskega društva v Srbiji.

Velik glasbeni festival se je začel na Veliko noč v Dubrovniku z jubilejno proslavo znanega našega violinskega virtuza Zlatka Balokovića, ki se je te proslave tudi osebno udeležil. Glasbeni festival je z izbranimi besedami otvoril dubrovniški župan Bracanović, ki je poudaril, da mesto Dubrovnik ne prireja tega festivala iz turistično propagandnega razloga, pač pa da je z njim izpolnjena le davna želja po takšni umetniški prireditvi. Zlatko Baloković je ob tej priliki dobil tudi krasen venec od dubrovniške mestne občine. V venec je bil vtisnjen grb mesta Dubrovnik. Za številne čestitke se je zahvalil Baloković ter se je spominjal na svoj prvi obisk v Dubrovniku pred sedmimi leti, ko je priplul tja na svoji jahti, ter na svoj prvi koncertni nastop v Dubrovniku pred 3 leti.

Subotiški škof Budanović je včeraj odpotoval v Rim, kjer bo sprejet pri sv. Očetu. Pravijo, da gre v Rim zato, da bo poročil o cerkvenih zadevah svoje škofije. V Rimu bo ostal Budanović deset dni. Doma pa ga bo ta čas nadomestoval Blaško Rajič.

Da bo tri mesece molčal je stavil za 100.000 dinarjev neki Svetislav Romanović, ki je prišel v Šibenik. Stavlo je naredil z užitnim inženirjem Vordičem. Poleg tega je stavil, da bo v tem času naredil 18.000 km poti. In v resnici jo ima zdaj za seboj že 17.500 km. Na vsa vprašanja odgovarja pismeno.

Z dinamitom so skoraj že čisto iztrebili ribji zarod v neretvanskem prekopu. Svojtčas je bilo v tej vodi toliko rib, kakor malokje drugod ob naši dalmatinski obali. Ribarsko društvo pa se je zaradi tega iztrebljanja rib priložilo krajevnim oblastem. To je moralo narediti že zaradi tega, ker številne družine žive v tamkajšnjem kraju skoraj izključno le od rib in bi bile preveč prizadete, če bi šlo tako naprej, da bi nekateri brezvestneži kar z dinamitom pobijali ribe.

Veliko škodo je naredilo zadnje mrzlo vreme po vojvodinskem, pa tudi po naših vinogradih in vrtovih. Poročajo, da je v okolici Vršca uničeno skoraj polovico vinske trte. Sreča je, da v teh krajih vsa vinorodna trta še ni vzbrstela, kar pa je, letos ne bo obrodila. Iz okolice Bele Crkve tudi poročajo, da je tamkaj prizadejal nenadni mrzav veliko škodo ne samo po vinogradih, pač pa tudi po vrtovih. Tudi pri nas na Gorenjskem je ta presneti aprilski mrzav otresel za letos marsikakšno bogato cvetočo češnjo.

Trgovine z belim blagom menda po naših južnih krajih še ne bo tako hitro konec. Vsaj tako se človeku zdi, ko dan za dnem bere poročila o tem, kako so prišli zdaj tu zdaj tam na sled tovrstnim vnetim trgovkam. Tako so prišli zadnje dni spet v Petrovgradu dve zloglasni gostilničarki, ki sta imeli dobro razpredene te »bele« mreže po omenjenem mestu in še izven njega. Ena teh dveh je pisala drugi, da je prišla »nova roba«. Policija pa, ki je že prej sumila ti dve ženski, da trgujeta z mladimi dekletki, je bila o tem pisnu obveščena in je nesramni ženski aretirala prav v trenutku, ko sta se pogajali s treni mladimi dekletki.

100.000 dinarjev so te dni odnesli tatovi iz Glavnega oddelka finančne kontrole v Dubrovniku. Kdo so bili ti drzni vlomilci, ki so z blagajno vred odnesli tako lep plen, dozdaj še ni ugotovljeno. Blagajna je bila v tretjem nadstropju, v prvem in drugem nadstropju pa so stanovanja za uradnike finančne kontrole. Od sile so morali biti tatovi premeteni in korajžni, kajti ta blagajna je bila težka 100 kg in so jo tatovi morali odnesti čez 100 stopnic. Poleg tega pa so uradi finančne kontrole na najbolj prometnem kraju. Zaprli so sicer takoj tri sumljive osebe, vendar dozdaj še niso dognali, če so jim padli pravi tički v roke.

Osem italijanskih brodolomcev je rešil jugoslovanski ladijski kapitan Srečko Kuliš na svojem povratku iz severne Evrope v Sredozemskem morju, nekako 40 morskih milj od afriškega mesta Bizerte. Pretekli dnevi je divjal nad Sredozemskim morjem silovit vihar. Domnevajo, da je ta vihar potopil neko italijansko ladjo, na kateri so se nahajali omenjeni rešeni potniki. Kapitan, ki se je vozil z ladjo »Vid« iz severne Evrope, je rešene italijanske mornarje izročil italijanskim pomorskim oblastem.

Velikonočno zborovanje Slomškove družbe v Celju

Celje, 19. aprila.

Kakor vsako leto, tako so tudi letos Slomškari prišli na velikonočni terek skupaj, da se pogovore o bodočem delu. Nad 250 učiteljev in učiteljic iz vse Slovenije je prišlo na tradicionalno zborovanje Slomškove družbe v Celju. Po prihodu ljubljanskega vlaka v Celje je bila ob 10 dopoldne v opatijski cerkvi sv. Daniela služba božja, ki jo je opravil lazarist g. Jože Grego. Pri službi božji so Slomškari peli pod vodstvom g. prof. Knapa. Ob 11 dopoldne se je pričelo v veliki dvorani Ljudske posojilnice veliko zborovanje. Zborovalce je pozdravil v imenu podružnice Slomškove družbe za celjski in šmarnski okraj upravitelj g. Janko Kramer. V svojem pozdravnem govoru se je spomnil velikega Slomška, ki je 23. aprila 1848 prišel v Celje in prevzel službo mestnega župnika. Vsem zborovalcem je želel na današnjem zborovanju tistega zadovoljstva, ki ga je čutil v Celju Slomšek. V imenu uradno zadržanega celjskega župana g. Al. Miheličiča in mil. g. g. opata Petra Juraka je pozdravil zborovalce v imenu Celjanov prosvetni referent mestnega sveta g. Lukman. Po oficelnem pozdravu predsednika Slomškove družbe g. Štrklja iz Ljubljane, je izpregovoril ravnatelj sal. zavoda g. dr. Blainik in nam s svojim krasnim predavanjem »Več don Boskovega duha v našo vzgojo« podal nekaj praktičnih smernic iz don Boskove vzgojne metode. Posebno pozornost je vzbudil s svojim zanimivim predavanjem o razvoju našega šolstva pod jugoslovijem ravn. Mohorjeve družbe bivši prosvetni šef g. prof. dr. Kotnik. Letos v jeseni bomo obhajali 20-letnico, odkar uživa naša mladina narodno, versko in državljansko vzgojo pod okriljem naše države. Misli, da je vzgoja v narodnem in državnem duhu samo po sebi umevna. Ne ve pa, koliko truda je bilo treba, da smo si priporili to dobro. Nato je na kratko razpravljal o zgodovini slovenskega šolstva in na kratko konstatiral stanje šolstva l. 1917 v prejšnji Sp. Stajarski. Danes so izginile nemške in utrkvistične šole, ker nimajo več eksistenčne pravice, za nemško manjšino pa je preskrbljeno po zakonu o narodnih šolah, da dobijo nemške paralele, če je vsaj 25 otrok nemške narodnosti. Meščanske šole smo dobili šele po prevratu. Naše meščanske šole so tudi tipizirane po okrajih v šole kmetijskega, industrijskega, obrtnega in trgovskega značaja. Ne moremo pa biti popolnoma zadovoljni z ustrojem sedanje realne gimnazije in bi si želeli

drugačnega, posebno kar se tiče učnega načrta. Problem zase, ki pa ni nemara omejen na našo državo, ampak je vsaj splošen srednjeevropski pojav, je velikanski naval mladine na srednje šole. Ne morda iz kmetov, kajti izmed 5918 srednješolcev je bilo le 1.446 učencev kmečkih staršev. Na učiteljskih je numerus clausus upravičen. To pa zato, da pridejo mladi učitelji do kruha. Že za sprejem na učiteljske je tudi potrebna izbira. Vse kaže, da bo treba pri nas ustanoviti še več strokovnih šol. Da pa moremo zadostiti izobrazbe željnemu narodu, moramo šolo pustiti pri resnem učenem in vzgojnem delu. Če primerjamo stanje našega šolstva pred l. 1918 z današnjim, moramo pač reči, da je napredek zelo velik. Vsako leto se borimo za izpopolnjevanje naše univerze; dobrine, ki jih človek pridobi z bojem, imajo zanj veliko večjo vrednost, kakor take, ki se mu dajejo nekako zastopni. Zato pa znamo ceniti našo največjo kulturno institucijo. Naša znanost je dobila pred kratkim v Akademiji znanosti in umetnosti svoje torišče. Dolg je bil boj zanj, zato jo bomo imeli tem bolj v čislju. Če pregledamo bilanco našega šolstva v teku 20 let, moramo biti zadovoljni. Naš narod je izobrazil željen in žrtvuje zanj primeroma velike vsote. Nujna zahteva naša je decentralizacija šolske uprave. Ne gre, da bi morali n. pr. eno leto ali še več čakati na kako učno osebo, ki je nujno potrebna. Centralna uprava mora dati banovinom dovolj kreditov na razpolago, da bo ta kot naredbodajalec 1. stopnje lahko vse take personalne zadeve rešila. Samo si bomo morali vsako stvar prirediti, zato bomo tudi v bodoče skrbno varovali, pridno delali in naprej zidali našo lepo prosvetno stavbo.

Na današnjem zborovanju se je govorilo tudi o gradnji lastnega dijaškega doma v Mariboru, kjer bi se vzgajali naši kmečki sinovi, ki bi se posvetili ljudskošolskemu učiteljsstvu. Le tisti, ki izhaja sam iz naroda, ki je sam jedel trd, črn kruh, le ta lahko najde pravo smernico, kako pomagati našemu ljudstvu. Zato je prav gotovo, da bo vsa slovenska javnost podprla akcijo, da se čim prej zgradi v Mariboru dom, kjer se bo naša mladina vzgajala v katoliških načelih, kajti le ta bo lahko vzgojila našo mladino tako, kot to zahtevajo naše katoliške matere.

Zborovanje se je zaključilo ob pol 2 pop., na kar je bilo slavnostno kosilo v hotelu Evropa.

Izpred obrtnega sodišča

Sluge ne spadajo pod zakon o zaščiti delavcev glede odškodnine za nadure

Valentin je bil skozi 6 let zaposlen v trgovini z različnimi stroji; imel je po din 250 tedenske plače. Ko je službeno razmerje prenehalo, je tožil bivšega šefa za 4891 din kot odškodnino za 767 nadur, katere je opravil v zadnjih treh letih preko dopustnih 10 ur na dan ter za delo ob nedeljah. Sodišče mu ni priznalo prav nikake odškodnine, to pa iz sledečih razlogov: Odločilne važnosti za rešitev tega spora je to, da-li je bil tožnik pri tožencu zaposlen kot sluga ali kot delavec; sodišče je iz tožnikovih navedb in iz njegovih predloženih zapisov prišlo do prepričanja, da je pretežno zaposlitev tožnika v službi toženca bila taka, da se mora njegova služba označiti kot služba sluga; že iz njegovih zapisov izhaja, da so tu specifičirana dela skoraj izključno dela kot jih opravljajo sluge; v tem zapisu navaja on, kako je prenašal pakete, oddajal priljago, 18 dni pomagal pri inventuri, raznašal žarnice k strankam, prenašal denar, nosil podpisat korespondenco, nesel fonogram na pošto, hodil iskat namenske, razvažal robo na kolodvor, k avto-

busu ali na stavbišča itd. Tožnikova služba se mora označiti tedaj kot služba sluga; v smislu uredbe ministrstva za socialno politiko z dne 19. maja 1931 pa sluge nimajo pravice do odškodnine za morebitne nadure. Druga instanca je potrdila to sodbo.

Važnejši posli

Valentin je bil provizijski potnik pri zavarovalnici. Njegovi prejemki so obstojali edino le iz provizije. Po izstopu iz službe je tožil zavarovalnico na izplačilo provizije, in sicer pri obrtnem sodišču. To sodišče je tožbo zaradi stvarne nepristojnosti zavrnilo. Iz tožnikovih navedb v zvezi z »navodili potnikom in zastopnikom« izhaja, da je bil tožnik pri zavarovalnici provizijski potnik, ki je pridobil s svojim prigovarjanjem zavarovalce za zavarovalnico ter sprejemal za njo oferte bodočih zavarovalcev. To delo ni ročno delo, ampak zgolj umstveno, za katero je treba posebnih sposobnosti. Zato spada provizijski potnik k tistim nameščencem, ki opravljajo važnejše posle. Po § 343. in 434. obr. 2. pa obrtno sodišče ni pristojno za razpravljanje o takih sprih.

Mednarodni šahovski turnir v Ljubljani

Dve krasni zmagi naših najmlajših: Preinfalka in Vidmar a ml.

Prva polovica mednarodnega šahovskega boja v Ljubljani je končana. Večerajšnji dan je bil za domače igralce precej srečen. Zdi se, da se je zdaj šele pričel pravi boj za točke, ali bolje rečeno boj za čim boljše mesto na končni tabeli. Dozdaj so igrali vsi igralci, domači in tuji, precej nebojevitno in so poskušali nekoliko izpolniti svojo teoretično moč. To je bil tudi vzrok, da je bilo toliko neodločenih partij. Kdor pa se hoče preseliti od zadnjih mest bolj proti osredju, mora delati večje skoke, kajti polovični koraki so res precej kratki. Vsaka cela točka polne igravca, vsaj tistega, ki se drži le bolj srednje poti, namah za nekaj mest naprej. Zato je vsaka cela točka tudi silno dragocena in se spleča zanj biti malo bolj bojevit. Tudi kibici imajo takšne bojevitve igre precej rajši. To so pokazali včeraj, ko se jih je nabralo ob šahovskem bojišču precej lepo število in so z vso vztrajnostjo in napetostjo pričakovali vsake nadaljnjete poteze. In včeraj so tudi kibici odšli iz Kazine zadovoljni.

Preinfalk in Bröder sta včeraj prva končala. To je bila tudi igra, kakršni pri Preinfalku nismo še dosti videli. V začetku si je Preinfalk gradil močne postojanke v eredi deske, nato pa, ko se mu je zadelo, da je že dovolj močan, je začel s silovitim napadom na nasprotnikovega kralja. Bröder ves čas ni mogel priti do sapa. Na koncu je Preinfalk z elegantno žrtvijo figure hitro zmagal in vzel Bröderju dragoceno točko. To je bila včeraj skoraj gotovo najlepša igra. — Foltys in Nedeljković sta se drug drugega otepala, dokler nista v 33. potezi sklenila remisa. — Vidmar ml. je igral s Totom. Tot je poslal svoje močne kmete na nasprotnikovo kraljevo krilo, vendar se zdi, da se je malo vračunal. Vidmar se je te nevarnosti krasno ubranil, poleg tega pa ves čas škilil na Totovo kraljico, kako bi jo ugrabil. To se mu je nazadnje tudi posrečilo, naker se je Tot vdal. To je bila včeraj popoldne druga sijajna zmaga naših mladih ljubljanskih šahistov. Dr. Vidmar je z dr. Trifunovičem dosegel pri večernem nadaljevanju igre remis. Vidmar je stal res nekoliko boljše, vendar pa mu je Trifunovič razbil vsako namero sproti. — Steiner se je včeraj meril z dostojanstvenim Kostičem. Pa ni imel sreče. Zdi se, da se je Kostič za ta turnir zelo dobro pripravil, kajti dozdaj je igral vse igre odlično. Včeraj si je nasproti Steinerju nabral kar tri kmete več, tako da Steinerju res ni preostajalo drugega, kakor da se vda. — Najbolj važna pa je bila včeraj gotovo zmaga dr. Tartakowerja nad Mažarom Szabom, ki je tako moral odstopiti prvo mesto na tabeli Belgrajdanu Kostiču. — Lepo je zaigral prvi del igre tudi Sorli proti dr. Astalošu. Vendar pa je proti koncu spet slabše in svojo vojsko toliko demoraliziral, da bo Asta-

loš skoraj gotovo celo zmagal. Igra tudi še zvečer ni bila končana. — Pirc se je moral s Furlanijem pri večernem nadaljevanju igre pobotati za remis, ker je Furlani zaigral preveč brezbrižno kljub temu, da je stal že nekoliko slabše.

Stanje po osmem kolu: Kostič 6½, Szabo 6, dr. Trifunovič 5½, dr. Tartakower 5, dr. Astaloš 4½ (1), Pirc 4½, dr. Vidmar 4 (1), Bröder, Vidmar ml. 4, Steiner 3½, Furlani, Nedeljković, Preinfalk, Tot 3, Foltys 2 (1), Sorli ½ (1).

Danes igrajo: Steiner-Furlani, dr. Trifunovič-Kostič, Bröder-dr. Vidmar, Szabo-Preinfalk, Nedeljković-dr. Tartakower, Tot-Foltys, Sorli-Vidmar ml. in Pirc-Astaloš.

Poceni posojila za nakup kmečkega orodja

Belgrad, 19. aprila. AA. Privilegirana agrarna banka je odobrila kmetom posojila za nakup orodja in drugega potrebne materiala, ki služijo poljedelstvu. Številni kmetje pogrešajo potrebne orodja, kakor plugje brane in podobno. Da se zadovolje tovrstne potrebe naših kmetov, in da se povzdiže se na višjo stopnjo naše kmetijstvo in posebno, da se zavaruje naš mali kmet, bo Privilegirana agrarna banka odobrila kmetom za nabavo omenjenega orodja in podobnih potrebščin menična posojila do 2000 din, z zelo ugodno obrestno mero, in sicer s 5%. Tudi postopek pri dajanju teh posojil je zelo nateg, tako da bodo mogli kmetje v najkrajšem času dobiti to posojilo pa tudi ga brez težav vrniti. Ta posojila so namenjena vsem kmetom, ki potrebujejo orodje. Kmetje, ki bodo prosili za posojilo, si bodo mogli nabaviti te predmete pri nabavljajnih zadrugah in drugih kmetijskih organizacijah, ki se bavijo s prodajo kmetijskega orodja. Tako si bodo mogli kmetje nabaviti najboljše blago in po najugodnejših tržnih cenah. Izvršene nabave bo Privilegirana agrarna banka izplačevala neposredno ustanovi ali podjetju, pri katerem so bile sklenjene. Kmetje tako ne bodo dobili v roke gotovine. Zadruga in kmetijske organizacije ali posamezniki naj se glede podrobnih navodil obrnejo na Privilegirano agrarno banko v Belgradu.

Tatvina v Skofji Loki

Skofja Loka, 20. aprila.

G. dentistu Cirilu Lužarju so bili iz njegovega avtomobila doma v garaži, katero je pustil odprto, ukradeni potni list, prometna knjižica, triptik za Italijo in Avstrijo. Vsi ti dokumenti se glasijo na ime Lužar Ciril, dentist, Skofja Loka. Opozarjajo se oblastva, zlasti obmejni organi, naj pazijo, ker bo kdo gotovo skušal dokumente uporabiti.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura (°C)	Relativna vlažnost (%)	Oblačnost (%)	Veter (smer, jakost)	Pada-vine (mm)	Vrsta
Ljubljana	762,5	6,5	1,0	64	2	N ₁	—	—
Maribor	763,1	8,0	0,0	80	6	N ₁	—	—
Zagreb	762,8	7,0	1,0	80	10	NW ₂	—	—
Belgrad	763,9	8,0	2,0	90	10	NNE ₃	6,0	dež
Sarajevo	764,9	6,0	0,0	90	10	NNE ₃	2,0	dež
Sušak	761,7	9,0	5,0	40	10	NNW ₃	—	—
Split	757,5	14,0	6,0	80	10	NNE ₃	1,0	dež
Kumbar	754,8	14,0	10,0	50	10	NNE ₃	8,0	dež
Rab	761,7	10,0	3,0	60	10	E ₃	—	—

Vremenska napoved: Večinoma jasno, čez dan toplo in spremenljivo vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Včeraj je bilo iz noči do 8.10 večinoma, nato pa popolnoma oblačno. Ob 13.40 je oblačnost nekoliko upadla, vendar je prevladovalo oblačno vreme vse popoldne in zvečer. Popoldne do ca. 17.30 je pihala mrzla burja. Proti jutru se je zjasnilo.

Ljubljana danes

Kolečar

Danes, sredo, 20. aprila: Marcellin. Četrtek, 21. aprila: Anzelim.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa c. 43; mr. Trnkoczy, Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

KINO SLOGA Tel. 27-30

Danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri

Nerojski čin poročnika Perry-a

Izredni občni zbor Družbe sv. Rafaela se bo vršil v petek, 22. aprila t. l. ob 17 v beli dvorani hotela Union. Pomočoma je bilo v nedeljskem Slovenju javljeno, da bo občni zbor 29. t. m. Zato prosimo, da se blagovolji vzeti na znanje, da bo občni zbor ta prihodnji petek, 22. aprila v mali dvorani hotela Union. Ker bo občni zbor sklepal o zelo važnih zadevah Rafaelove družbe, se vsi člani in vsi prijatelji izseljencev vljudo vabijo. Zdrženje gostilniških podjetij v Ljubljani vabi svoje članstvo, da se udeleži pogreba umrle članice Slavke Gorjanc, gostilničarke v Rožni dolini št. 3c II. Pogreb pokojne bo danes v sredo dne 20. aprila ob 2 popoldne izpred mrliške veže državne bolnišnice, Zaloška cesta.

Dražba konje mestnih potov in štrandonov na Barju bo 1. maja ob 10. uri dopoldne po maši v šoli na Barju, dražba mestnih potov in štrandonov v Rakovi jelši pa isti dan ob 13. uri v gostilni Kosec na Opekarski cesti.

Po več ko enoletnem presledku bomo imeli v gosteh zopet bolgarske pevce, in sicer v ponedeljek, dne 25. t. m. v veliki Filharmonični dvorani. Ta dan bo v Ljubljani pevski zbor bolgarskih učiteljev iz Sofije, ki šteje 60 krasnih sopranov in altov. Zbor vodi dirigent Krum Bojadžiev. Prinesel nam bodo svojo lepo in izredno zanimivo umetno, predvsem pa tudi narodno pesem. Da so Bolgari izvrstni pevci, je pri znan že splošno znano in je to dokazal v sijajni meri vsak zbor, ki je prišel iz Bolgarije k nam. Predprodaja vstopnic za ponedeljkov koncert bo v knjižarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu. Cene od 30 din navzdol. Koncert bo v ponedeljek, dne 25. t. m. zvečer ob 20.

Ljubljansko gledališče

DRAMA, začetek ob 20.

Sreda, 20. aprila: »Pokojnik«. Red Sreda.

Četrtek, 21. aprila: »Nočna služba«. Red B.

OPERA, začetek ob 20.

Sreda, 20. aprila: »Boheme«. Gostuje ga Zlata Gjungenac. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Četrtek, 21. aprila: »Don Juan«. Red Četrtek.

Drama

Nušičeva komedija »Pokojnik« spada med najbolj uspešna dela, kar jih je bilo vpriporjenih v letošnji dramski sezoni. Vse predstave so izvrstno obiskane in delo v vsakem oziru ugađa gledališkemu občinstvu. Ponovna uprizoritev bo v sredo 20. t. m. za Red Sreda.

Koncem tedna bo v drami premiera Škvarkinove komedije »Izpit za življenje«, v katerem nam kaže slavni pisatelj življenje, ki kakor velik, močan in poln val drži vse njegove junake na površini. Pokaže nam, kako je važen za družbo čut dolžnosti in kako pomemben je v družbi močan značaj in močna narava. Delo študira režiser ing. Stupica.

Opera

Ga Zlata Gjungenac Gavella bo gostovala v naši operi še danes v sredo, dne 20. t. m., v vlogi Mimi v Puccinijevi operi »Boheme«. Tudi v tej operi je naša odlična umetnica na višku, tako v pevskem kakor tudi igralskem oziru. Za predstavo, ki bo izven abonmaj, bodo veljale znižane operne cene. Dirigira kapelnik Štrifot.

»Don Juan«, Mozartova mojstrovina se bo pela ponovno v četrtek, dne 21. t. m. za red Četrtek. Delo je izvrstno nastudirano in tudi izvrstno zasledeno. V glavnih vlogah nastopijo: gge: Oljekop, Nolljeva, Vidaličeva, ter gg. Primožič, Betetto, Kolacio in Petrovič. Dirigira ravnatelj Polič, režija je prof. Šestova.

Premiera opere »Madame Sans-Genec« bo koncem tekočega tedna. Delo je izredno močno po svoji vsebini, zajeto je iz Napoleonovega življenja. V muzikalnem pogledu pa ni pisano po vzoru običajnih operet. Glasba je izvrstna, posebno lepi so razni melodrami. V naslovni vlogi bo nastopila ga Poličeva. Delo študirata ravnatelj Polič in režiser prof. Osip Šest.

Nebo žari

Slov. gorice, 20. aprila.

Na velikonočno soboto zvečer okrog pol 9 je nenadoma ob naši severni meji močno zazarelo nebo. Neznani požigalec je zanetil ogenj v prazni vinčarji g. Hötla iz Apač. Požar je uničil vse gospodarske poslopje. Škoda je po večini krita z zavarovalnico.

Črešnje so zaradi zgodnjega pomladnega mraza popolnoma pozeble na cvetju. S tem je odplavalo kmetu prvo upanje po vodi.

Zlato je zgradilo mesto Johannesburg

Med vsemi angleškimi dominijoni je Južna Afrika najbogatejša, saj je danes največji pridelovatelj zlata na svetu. Več kot polovica vsega zlata prihaja iz rudnikov, ki so v kraju Witwatersburg, najbogatejšem kraju na svetu. Povpraševanje po zlato je bilo ogromno. Zato je bilo treba to lakoto po zlato nasititi in izrabiti konjunkturo. In to dvojje je dvignilo ceno tej rudi, pa tudi delničarji družbe za izkopavanje so prišli na svoj račun, saj so potegnili masne dividende.

Zlato mesto

Tudi danes, ko ves svet trpi zaradi brezposelnosti, to mesto ne pozna brezposelnosti. Vsi so pri delu, denar se raztresla z neverjetno brezbriznostjo in vse živi v nekem opoju zlata. Zlato zveni na vsakem koraku. Vsje je prežeto s pesmijo o zlato. Pred 50 leti je bilo to še šatorišče, kjer so tabirili iskaleci zlata, danes pa je tu mesto s hotelskimi palačami, gledališči, muzeji, nebotičniki, univerzo, trgovskimi palačami. Zlato je začelnik tega mesta, ono je dvignilo to mesto v velempeto. 1300 milijonov funtov v zlato so dvignili že iz zemlje, sto in sto milijonov čaka, da pride še ne dan, 300 tisoč črncev koplje vsak dan, med njimi je 25.000 belcev. Pa tudi ta ogromna armada delavcev komaj zmaga delo. Južnoafriški minister za rudarstvo J. H. Hofmeyr je pred kratkim izjavil, da bi lahko še zaposlili 10.000 Evropejcev in 100.000 domačinov. Če bo šlo tako dalje, bo v teku 30 do 40 let dala zadnja zlata žila zadnje zlato. Johannesburg bo s tem začela usihati njegova življenjska žila. Spremenil se bo v mrtvo mesto, kakor je umrlo diamantno mesto Kimberley, ker je svet obubožal, da bi kupoval diamante. Kdo bi mislil, kaj bo! Borza v Johannesburgu ne da časa, da bi kdo na to mislil.

Naiglobiji rovi na svetu

Nedaleč od mesta se dviga velik hrib. Vsak mesec se več. Veak dan vozijo nanj izčiščen in dobro preiskani pesek. Največja globina rova na svetu je tu. Mnogo jih je, ki so globoki do 2500 m, pred pa so prevrtili zemljo v globino 3300 m, kjer so ugotovili zelo bogato žilo. Pojavile pa so se težkoče. V taki globini je nemogoče zdržati, kajti vročina je neznosna. Že pri 2500 metrih je 45 stopinj. Zato dovajajo hladen zrak po ceveh. Pa tudi to je premalo. Svinčeno težko ozračje ne da dihati, srce težko bije, pljuča lovijo zrak. Toda človek se ne da ugnati. Zlato preveč vabi. Deset let ne zdrži noben delavec v tem dlu. Zlat prah časa okamenja pljuča. Človek še nekaj časa živi in se potika k smrti. Kakor razvalina je.

Usoda naroda in na'ditelja zlata

Zgodovina zlata pa je tudi zvezana z zgodovino narodov in človeka. Mnogo žaloiger je združenih z njim. Največja je ona, ki je premagala narod Burov. Ko je prišlo sporočilo o najdbi zlata žile v Pretorio in tam povzročilo nepopisno veselje, je bil samo eden, ki tega ni bil vesel. Bil je to Paul Kruger, predsednik transvalske republike. Ta mož je slutil, da bo zlato uničilo svobodo Burov. Tako je zlato uprizorilo žaloiger nad enim narodom. Hvaležno pa tudi ni bilo svojemu najditelju. Holandec Fred Struben je iskal zlato tu v Witwarju. Dve leti je iskal ves lačen in žejen. Nekaj črncev mu je pomagalo. Obupal ni. Nekega dne pa se mu je sreča nasmešnila. V roki je držal grudo, iz grude pa se mu je nasmešnilo zlato. Zlato! Našel je, kar je iskal. Svet je vzdrhtel. Prišli so s svedri, ustanavljale so se družbe, postavljala so se tovarniška skladišča, izkopavanje se je začelo. Ob strani pa je stal ves skrušen Struben. Našel je zlato, dal je kraju življenje. Takrat, ko je našel, ni mislil nase. Zlato je našel, a manjkalo mu je denar, da bi začel z izkopavanjem. In prišli so drugi, ki so imeli denar. Struben je moral gledati, kako drugi izkoriščajo to, kar je prav za prav njegovo. Razočaran je zapustil kraj, ki je postal ravno po njem bogat. Popolnoma sam, zagrenjen je umrl pred nekaj leti na otoku Man v Irskem morju. Tako je usoda zlatokopov. Postavili so mu pa le v Johannesburgu spomenik, na njem pa je z zlatimi črkami napis: Struben.

Japonke pri strelskih vajah. V orožju se morajo vaditi tudi ženske, kakor da bi bilo moških na Japonskem tako malo.

Nosilci strupa med živalmi

Med živimi bitji poznamo precejšnje število takih, ki izdelujejo strup. Mnogo živali uporablja strup kot napadalno orožje, mnogo pa tudi kot obrambno sredstvo. Razne kače, škorpionji in čebele imajo strupne žileze, ki izločajo tekoč strup in ga po nekaterih kanalih odvajajo v kačje zobe ali pa v žela. Že sam način, kako uporabljajo te živali svoj strup, nam nazorno kaže, da ga imajo za obrambo, oziroma za napad. Druge živali, na primer krastače, ga uporabljajo kot branilno orožje. Njihov strup izstopa iz kože. Ti strupi pa igrajo zelo vlogo tudi pri telesnih organih. Znano je namreč, da strupne sline vplivajo tudi na prebavila.

Merkaptan

Poleg tekočih strupov poznamo tudi plinaste. Tako imajo smrdljivi žveplu podoben duh, ki ima v kemiji svoje ime merkaptan. Ta strupena snov je

znana po morskih polžih, iz katerih so Rimljani pridobivali purpurno barvo, s katero so barvali svoje toge. Sveže barvane toge so imele duh po žveplu in dognali so, da so se patriciji zelo parfimirali samo zaradi tega, da so ta neprijeten duh ublažili.

Najvažnejše vprašanje pri živalskih strupih je, kako ga onemogočiti, oziroma vprašanje imunite. Znano je, da neka živalca iz družine Ichneumon, po imenu Mungo, ni dovzetna za strup. To uporablja v indijskih hišah za uničevanje strupenih kač. Nekaterim živalim sploh ne škoduje tak strup. To so razne puščavske lisice, razne podgane in drugi štirinožni prebivalci puščave. Druge živali, ki živijo izven teh krajev, so mnogo bolj dostopne za strup. To si razlagajo razni raziskovalci na ta način, da so te puščavske živali podedovale to imunost od svojih prednikov, ki so sem pa tja preboleli razne strupene ugrize in tako postali imuni. Druge živali, ki je pred gotovim strupom nedovzetna, je rak. Ti raki imajo na svojem hrbtu neke živalce, ki brizgajo, ko se bliža nevarnost, nekaj kapljic. Te kapljice so strupene, ki se zajedo v kožo nasprotnika. Nobena riba ali polip se ne bo dotaknil takega raka, ker čuti nevarnost. Rak sam pa je imun.

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 20. aprila: 12 Za boljše voljo (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Salonski kvartet — 14 Napovedi — 15 Mladinska ura: Začetki srednjega, gledališča: Velikonočna cerkev, proslava (primeri in razlaga, prof. D. Kuret in Jani rad, igr. družine) — 16.30 Harmonikarji (plošče) — 18.40 Dolenjska mesta v zgodovini: Začetki in ustanovitve dolenjskih mest (g. prof. Janko Jare) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Naš umetniški preporod (dr. Djuro Dimovski, knjž.) — 19.50 Sah — 20 Za vsakega nekaj: Koncert, pri katerem sodelujeta gđ. Vanda Zihnerl (pri klavirju prof. M. Lipovšek) in g. Rudolf Piliš (harmonika) — 21.30 Znani plesni orkestri (plošče) — 21.30 Rad. orkester: Opera glasba — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Zvoki radosti (Radijski orkester) — 23 Poročilo o šahovskem turnirju.

Drugi programi

Sreda, 20. aprila: Belgrad: 20 Vokal. koncert, 20.30 Humor, 21.30 Nar. pesmi, 22.15 Komorna glasba — Zagreb: 20 Ljubljana — Budimpešta: 19.30 Opera, 22.30 Plošče — Italijanske postaje: 1. skupina (121, 304 in 283 m): 17.15 Violina, 21 Rih. Straussova opera »Zena brez madeža« 11. skupina (560, 369 in 263 m): 17.15 Klavir, 21 Zab. glasba, 22 Orgle — 111. skupina (492, 272 in 221 m): 19.20 Zab. koncert, 20.30 Ital. melodije, 21.35 Violina — Praga: 19.25 Operetna glasba, 20.55 Rih. Straussov koncert — Varšava: 21 Chopinove klavir. skladbe, 22 Zbor — Sofija: 17.30 Haydnov godalni kvartet »Sedem zvezdčarjevih besedi«, 18.30 Duhovni koncert, 19.30 Komorna glasba, 20.45 Duhovna glasba — Dunaj: 19.45 18 Hitlerjeve domovine, 21 Vodnja in njegova mladina (ob njegovem rojstnem dnevu), 21.30 Zab. koncert, 22.30 Mali orkester — Berlin: 20 Haddu-Mozart-Beethoven — Hamburg: 20 Slavnostni koncert — Stuttgart: 20 Schillingove skladbe — Bukarešta: 19 Masseneta opera »Werther« — Strasbourg: 20.30 Ork. koncert.

Bodoče ameriško prekoceansko letalo za 120 potnikov. Na njem ne bo samo razkošno urejena jedilnica, bar in druge podobne stvari, pač pa bodo potniki lahko tudi odšli na sprehod po letalovih krilih. Seveda znotraj.

ROBERT LORD

62

POD ČRNO KRINKO

Najtežje vprašanje je moral Frank rešiti doma. Ruth ga je neprestano sumljivo gledala. Spraševala ga je tako spretno, da čisto ni vedel, kaj naj ji odgovori. Ze se je skoro odločil, da ji vse zaupa... Pa se je vendar premislil, ker se je bal, kaj bo na vse to rekla ona. Ruth, ki je bila vzgojena na širnih poljanah v Texasu... Ona vendar ne bi mogla vsega tega prav razumeti... In kaj bi bilo potem?

Zato je Frank še naprej trdovratno molčal...

Komaj so po večerji položili žlice na mizo, se je že oglasilo pod oknom klicanje. Bila sta Ed in Betty.

»Pojdij k njima in jima povej, da ne utegnem...« je ves razburjen dejal Frank.

»Morda bi pa le izostal danes od seje?...«

»Ruth... Saj sem ti že povedal, kako je... Če ti le želiš, pojdi sama z njima v mesto...«

»Brez tebe ne morem...«

Ruth je stopila k oknu in na kratko povedala Edu in Betty, da je Frank zaposlen in da tudi ona ne more z njima.

Od daleč se je slišal vesel razgovor v stanovanju Franka in Rutha pa je vladala tišina, ki je oba čudno tiščala k tlom...

Frank je takoj zatem odšel v garažo, potisnil avtomobil na cesto in odhitel z njim proti mestu.

Nocoj je bil sestanek napovedan v baru »Ofelija«, da bi šel tja... Vozil je počasi po glavni ulici ter se raztreseno oziral na vse strani...

Nenadoma ga je dohitel drugi avtomobil. V njem je sedel za volanom Cliff, zadaj pa je bila našopirjena Pearl...

Cliff je počasneje začel voziti, tako da sta se oba avtomobila počasi pomikala drug poleg drugega.

»Halo!... Dečko!... Ali se sprehajata, ali kaj?...«

»Prosim te, Cliff, opraviči me danes, tako zelo se mi mudi domov...« se je Frank slusal izmuzniti, da ne bi šel na sestanek.

nek. Zal mu je bilo, da je Ruth pustil samo doma, vso zagrenjeno...

»Ne vidim, da bi se ti ravno tako zelo mudilo...«

»Oh, dragec, nikar tega ne storite... Tako hrepenim, da bi bila v vaši bližini,« se je prisiljeno spakovala Pearl!...

Cliff se je zadržal na Pearl:

»Molči, coprnica!... Kaj to tebe briga... Poslušaj, Frank, zelo mi je žal, sestanek je vendar važen. Vsakokrat bi bilo prav, če prideš, — je dejal Cliff, se nagnil skozi okno proti sosednjemu avtomobilu in potihno pristavil: »Razen tega pa ne bi rad, da bi tovariši ravno o tebi kaj sumili... Dobro veš, kaj bi bilo potem... Se spominjaš?«

Frank je namršil obrvi, stisnil zobe in zamrmral:

»Dobro, dobro!... Bom pa prišel!...« in je naglo pogljal avtomobil, tako da je Cliff ostal za njim.

Sestanek v baru »Ofelija« ta večer kljub vsemu ni bil tako zelo važen, kakor je poudarjal Cliff. Kakih deset ljudi se ga je udeležilo in ti so vsi samo pili... To je bila samo Cliffova podjetnost, ki je v odsotnosti pravih vodij igral sam nekakega »vodja« in neprestano skliceval sestanke. Tako je hotel pokazati, da je nekaj več kakor ostali.

Cliff je vsem, ki so se sestankov udeleževali, sporočil vselej posebej ukaze vodstva, med drugim tudi povelje, da mora vsak član Črne legije kar v kratkem privedi v njihove vrste najmanj po dva nova člana. To seveda ni bila tako lahka naloga. Bila je tudi od sile nevarna... Treba je bilo vselej dobro premisliti, preden bi se človek odločil, komu sme zaupati skrivnosti Črne legije. Najmanjša neprevidnost bi utegnila povzročiti največji polom. Ta večer so na sestanku govorili tudi o tem vprašanju. Cliff je bil besen, ker jih nekaj ni izpolnilo ukaza in so prišli na sestanek brez novih članov. Mem temi je bil tudi Frank.

»No, kaj bo s teboj?« ga je vprašal Cliff.

»Prizadeval sem si, da bi koga pridobil, pa se mi ni posrečilo... Imam pa načrt. Jutri bom v tovarni govoril še z dvema, za katera mislim, da bosta zanesljiva...«

»Pazi samo, da ne naletiš na kakega ravnatelja, kakor sem naletel jaz na nadebudnega Jerya...«

»Popijmo kozarec za pokoj njegove duše in na zdravje policijskega ravnatelja,« je predlagal nekdo.

Popivanje se je začelo.

Frank ta večer ni hotel piti. Ko je bila ura malo čez polnoč, je izrazil priliko, ko so drugi silovito razgrajali, da je na skrivaj odšel iz bara, sedel v avtomobil ter se odpeljal domov. Bil je še bolj nerazpoložen ko prej, ko je odhajal na sestanek. Tudi v alkoholu ni našel več pozabljenja, razen kadar se je do nezvesti napil.

* * *

»Hendon-Works« je odlično napredoval. Ravnatelj so si zadovoljni meli roke. Ze res, po žalostni smrti mladega Jerya je bilo pač nekaj razburjenja, toda med bučnim vsakodnevnim poslom so vsi na to kmalu pozabili. Sirene so naprej veselo piskale in klicale vsako jutro delavce na delo... Vse je mrgolelo v tej veliki in dovršeni organizaciji dela. Tudi delavcem je bilo malo boljše, ko so iz tovarne odstranili nekaj starih strojev in jih nadomestili z najmodernejšimi. Tudi niso izdelovali starih stvari. Na svetu so začeli potrebovati vedno manj železnih mostov, vedno več pa topov... Spretni gospodarji »Hendon-Worksa« so se hitro znašli in brž prisilili stroje, da so delali tisto, kar je bilo za tiste čase potrebnejše.

Delavci so brez misli delali, njim je bilo vseeno, kaj izdelujejo. Važno je bilo le, da kaj zaslužijo, kaj pa delajo, kako in za koga, to jih ni brigalo.

Frank je svoj posel opravljal sprva z veliko voljo. Ker pa je bil zaradi svojih razmer neprestano pritisnjen k tlom, je imel včasih pri delu tudi nevednost. Višji nadzornik in ravnatelj sta vedela za to... Toda, kaj sta mogla početi?... Prepričana sta bila, da je vse to le samo slučajno, pa sta ga zato pustila na nadzorniskem mestu, čeprav sta ga morala čisto opominjati, naj bolj pazi na delo in delavce.

Frank je šel to jutro ravno skozi velik oddelek. Ko se je približal stroju, pri katerem je delal Cliff, ga je ta ustavil, mu pomolil iglo ter dejal:

»Gospod nadzornik, ta del stroja bo treba zamenjati z novim...«

»Pokaži, da vidim, kaj bo treba zamenjati.«

Ko se je Frank sklonil k njemu, mu je Cliff pošepetal:

»Tvoje vedenje bo treba zamenjati. Vsi te opazujejo, kako si neprestano pobit in zamišljen... Pazi kaj delaš, ti rečem še enkrat...«